

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

2024-01-08

Sveriges civila roll i Nato

Anförande Folk och Försvar, Charlotte Petri Gornitzka, generaldirektör
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

DET TALADE ORDET GÄLLER

Ers Majestät, Ers Kungliga Högheter,
Deltagare och kollegor,

Sveriges civila försvar förbereder sig för den största omläggningen av Sveriges
säkerhets- och försvarspolitik i modern tid.

Vi gör det parallellt med ett intensivt arbete med att stärka det civila försvaret så att vi
får ett svenskt totalförsvar i balans.

* * *

Vänner,

Innebörden i målet för det civila försvaret förändras när civila är utpekade måltavlor i
krigföringen.

På näthinnan har vi jul- och nyårshelgen med attacker mot civila i Kiev, Charkiv,
Odessa, Lviv och Kherson. Men också belägringen av Mariupol, Bucha och de
bortförda barnen. Vi ser attacker mot sjukvårds- och räddningstjänstpersonal.
Gisslantagandet av Zaporizjzja och sprängningen av Kachovka.

Vi ser samtidigt en befolkning som, trots allt, har viss tillgång till vatten, värme, vård,
räddningsinsatser och möjlighet att kommunicera. En befolkning som i snart två år
behållit viljan till frihet och som bedriver ett faktiskt och aktivt motstånd.

*

Inom Nato beskrivs samhällets motståndskraft – resiliens - som den första
försvarslinjen, the first line of defence. En stark civil motståndskraft ses som
avgörande för avskräckning och för kollektivt försvar.

Det svenska Nato-medlemskapet, med ambitionen att vara en solidarisk, engagerad
och pålitlig medlem ställer därmed krav på en aktiv position också från de civila
delarna av totalförsvaret.

Det betyder, som jag ser det, att Sverige ska visa på styrkan med totalförsvarskonceptet, visa (att det går att bygga) robusthet, motståndskraft och avskräckning genom att hela samhället är engagerat och involverat och kan mobiliseras.

Resiliensarbetet är ju ett utpekat utvecklingsområde inom Nato och Totalförsvarskonceptet är i linje med det. Det ger oss möjlighet till inflytande.

På civil sida finns nu ett gemensamt ramverk med riktlinjer och mål kring den civila förmågan (baseline requirements for resilience). Inför årets toppmöte i Washington vill man ta ytterligare steg och utveckla konkreta mål. Sverige har goda förutsättningar att bidra i det arbetet.

Ett exempel är att MSB i vår står värd för ett Nato-möte kring privat-offentlig samverkan med fokus på kritiska flöden av varor och tjänster.

Jag passar också på att nämna vikten av samarbete mellan Nato och EU. EU har möjlighet att genomföra skarpa förändringar genom direktiv som påskyndar arbetet. Som framtida medlem i båda organisationer kan Sverige bidra till att arbetet går i takt och ger full effekt.

Låt mig nu dela tre reflektioner kring Sveriges civila roll i Nato med er.

För det första – i Norden fördjupas Natomedlemskapet det nära samarbetet i frågor som rör civilt försvar.

När Norden för första gången på 500 år blir en och samma försvarsgeografi och en del av samma försvarsförbund får det redan väl etablerade nordiska samarbetet en skjuts.

Nato-medlemskapet ställer krav på ökad förmåga i skarpa lägen och det nordiska samarbetet kring civilt försvar kommer fördjupas kring frågor som transportinfrastruktur, försörjningsberedskap, samt utrymning och inkvartering. Och vi behöver genomföra mer gemensamma övningar och utbildningsinsatser även inom det civila försvaret.

Försvarsberedningen har formulerat ett förslag till nytt mål för civilt försvar, med utgångspunkt i vårt framtida Natomedlemskap.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:

Telefon: 0771-240 240

registrator@msb.se

Org.nr: 202100-5984

651 81 Karlstad

Fax: 010-240 56 00

www.msb.se

Man säger att det civila försvaret ska ”inom ramen för Natos kollektiva försvar och uppgifter i övrigt, bidra till det militära försvarets förmåga”.

Jag menar att detta är ett onödigt snävt perspektiv. Vid ett krig i vårt närområde kommer Sverige även behöva stödja och samverka med våra nordiska och baltiska grannländers civila försvar. Det behöver vi planera för, och det vore bra om det synliggjordes i målet.

Samtidigt – **och som min andra punkt** – är det just planeringen för att kunna stödja militära Nato-operationer på svenskt territorium som är den kanske största konsekvensen för Sveriges civila försvar av medlemskapet.

Här kommer de civilområdesansvariga länsstyrelserna att ha en nyckelroll, och det kommer att ställa höga krav på såväl centrala myndigheter som på kommuner, regioner och företag. Sveriges ska naturligtvis hantera även denna uppgift med hög ambition: solidarisk, engagerad, pålitlig.

Och sist men inte minst: Ökad förmåga inom Sveriges civila försvar.

En stark civil motståndskraft ses som avgörande för avskräckning och för kollektivt försvar – men är ett nationellt åtagande.

Och Sveriges civila försvar är inte alls där det behöver vara. Men utvecklingen går fort. Idag är medvetenheten om krigets krav hög och kunskapen om vad som begärs av oss växer oavbrutet. Nu är det viktigt att vi lär oss av de erfarenheter vi gjort, och tar med oss de framgångsrika exempel vi har på samverkan och flexibilitet, när vi höjer tempot ett snäpp till i vårt gemensamma arbete för ett starkare civilt försvar.

Nu finns strukturerna på plats och vi fortsätter bygga förmåga.

Civilplikten för räddningstjänsten är här – nu händer det. Under året ska 300 personer kallas in, repetitionsutbildas och krigsplaceras, ”25 krigsräddningsstyrkor” formeras och redan 2026 kommer räddningstjänstens krigsorganisation vara förstärkt med cirka 3 000 personer.

Arbetet med att säkra försörjning av kritiska varor och tjänster har startat - i två snabbspår - med utgångspunkt från erfarenheter av pandemin; produktionsomställning och försörjning av sjukvårdsprodukter.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:

Telefon: 0771-240 240

registrator@msb.se

Org.nr: 202100-5984

651 81 Karlstad

Fax: 010-240 56 00

www.msb.se

2024 ett år med fokus på att öva. **Öva för att bygga förmåga.** MSB tar fram scenarier enkla att använda för alla och vi kommer att öva systemet även under 2024.

I det civila beredskapsrådet övar vi myndighetsledningarna tillsammans.

Beredskapsveckan som vänder sig till allmänheten fortsätter att utvecklas på temat. En ny broschyr till alla hushåll tas fram under året, även den med övningsinslag.

Försvarsberedningen lyfter också vikten av att öva. Möjligen kunde jag önskat att man lyft fram vikten av övning mellan regeringen, Regeringskansliet och myndigheterna? Det är centralt om vi ska få ihop helheten. Inte minst viktigt för MSB, mot bakgrund av beredningens förslag när det gäller MSB:s roll som stöd till, eller förstärkning av, Regeringskansliet under höjd beredskap.

* * *

(Ers Majestät, Ers Kungliga Högheter,)

Det finns en urkraft som ger fundamental styrka i händelse av kris eller krig. Det är den vi ser i Ukraina.

Det är mellanmänsklig tillit – att vi hjälper varandra.

Den är svår att fånga ur ett statligt myndighetsperspektiv. Samtidigt är den avgörande för försvarsviljan och den samlade motståndskraften.

Därför tar jag mina sista sekunder till att påminna om mitt budskap 2023 – alla ska med!

För det är ju på oss det beror.

Tack.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:

Telefon: 0771-240 240

registrator@msb.se

Org.nr: 202100-5984

651 81 Karlstad

Fax: 010-240 56 00

www.msb.se